

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 180/2011-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 21. júna 2011 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Jána Auxta a Rudolfa Tkáčika v konaní o sťažnosti P., spol. s r. o., Ž., zastúpenej A., Ž., v mene ktorej koná JUDr. I. M., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 265/07, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo P., spol. s r. o., Ž., na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 265/07 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 265/07 p r i k a z u j e konať bez zbytočných priet'ahov.

3. P., spol. s r. o., Ž., p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré j e Okresný súd Žilina p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Žilina j e p o v i n n ý uhradiť P., spol. s r. o., Ž., trovy konania v sume 314,18 € (slovom tristoštrnásť eur a osemnásť centov) na účet A., Ž., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. III. ÚS 180/2011 z 19. apríla 2011 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie s'ťažnosť obchodnej spoločnosti P., spol. s r. o., Ž. (ďalej len „s'ťažovateľ“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 265/07.

Na základe výzvy sa k veci vyjadril okresný súd podaním sp. zn. 1 SprS/197/2011 z 19. mája 2011 doručeným ústavnému súdu 26. mája 2011, v ktorom okrem iného uviedol:

«S'ťažovateľ v s'ťažnosti uvádza, že návrhom zo dňa 03. 05. 2007 sa domáhal zaplatenia sumy 2.743.811,- Sk. Súd vo veci vydal platobný rozkaz, proti ktorému boli podané odpory. S'ťažnosťou zo dňa 11. 03. 2010 žiadal navrhovateľ predsedu súdu

o odstránenie prietáhov. V odpovedi na sťažnosť bola táto označená za odôvodnenú vzhľadom k nečinnosti súdu od 27. 08. 2007 do 25. 02. 2009 a od 15. 07. 2009 do marca 2010. Vo veci bol nariadený termín pojednávania na deň 20. 04. 2010, ktorý však bol dňa 09. 04. 2010 zrušený z dôvodu ospravedlnenia odporkyne v rade 1/. Od uvedeného dňa konajúci súd vo veci neuskutočnil žiaden procesne relevantný úkon. Prietahy vo veci tak predstavujú viac ako 1.140 dní. Sťažovateľ pritom svojím postupom nezaložil príčinu spomaleného postupu súdu.

Podľa vyjadrenia konajúceho sudcu, po vydaní platobného rozkazu odporkyňa v rade 1/ a odporkyňa v rade 21 podali proti tomuto odpor. Následne bol spis dňa 10. 09. 2007 prevedený do registra „C“. Od 10. 09. 2007 do 15. 07. 2009 sa spis nachádzal striedavo

u vyššieho súdneho úradníka, súdnej tajomníčky a asistentky. Uznesením zo dňa 25. 02. 2009 boli odporkyne zaviazané na zaplatenie súdneho poplatku za podaný odpor. Navrhovateľ bol súčasne vyzvaný, aby sa k odporu vyjadril. Odporkyňa v rade 1/ proti uzneseniu o povinnosti zaplatiť súdny poplatok podala odvolanie a žiadala o oslobodenie od súdnych poplatkov. O oslobodenie rovnako požiadala aj odporkyňa v rade 21. Následne po zistení podmienok pre oslobodenie vydal vyšší súdny úradník dňa 03. 07. 2009 uznesenie o oslobodení od súdnych poplatkov. Podaním zo dňa 21. 05. 2009 sa navrhovateľ k odporu vyjadril. Sudcovi bol spis prvýkrát fakticky predložený v dovolenkovom období roku 2009. Z dôvodu nadmerného zaťaženia sa sudca dostal k prejednaniu veci až dňa 22. 03. 2010, kedy nariadil pojednávanie na deň 20. 04. 2010. Toto bolo zrušené z dôvodu ospravedlnenia odporkyne zo závažných zdravotných dôvodov a z dôvodu operačného zákroku. Na výzvu súdu ošetrujúci lekár dňa 04. 06. 2010 oznámil, že zdravotný stav odporkyne v rade 1/jej neumožňuje zúčastniť sa pojednávania. Dňa 25. 10. 2010 právny zástupca odporkyne v rade 1/ oznámil, že bude schopná zúčastniť sa pojednávania v decembri 2010. Vtom čase už mal sudca obsadené termíny pojednávania a z dôvodu zaťaženia vytýčil termín pojednávania na deň 24. 06. 2011.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti a po oboznámení sa s prehľadom úkonov uskutočnených vo veci, možno konštatovať, že vo veci sa riadne konalo v období po podaní návrhu na začatie konania, kedy bol bez prietáhov vydaný platobný rozkaz. K zdržaniu pri vybavovaní veci došlo v období po podaní odporov zo strany odporcov v rade 1/ a 2/, kedy

zrejme v dôsledku nedostatočnej organizácie práce v senáte, spolu so značným nápadom a množstvom nerozhodnutých vecí, teda aj z objektívnych dôvodov, došlo k zdržaniu, a to v priebehu roku 2008 do začiatku roku 2009. Súd vo veci opätovne konal v prvej polovici roku 2009, kedy bolo rozhodnuté o oslobodení odporcov od povinnosti platiť súdny poplatok a odpor bol doručený navrhovateľovi na vyjadrenie. V dôsledku zvýšenej zaťaženia konajúceho sudcu, bol termín pojednávania určený na deň 20. 04. 2010. Tento musel byť zrušený z dôvodov zdravotných komplikácií a operačného zákroku odporkyne v rade 1/. Túto skutočnosť potvrdil aj všeobecný lekár odporkyne v rade 1/, ktorý uviedol, že zdravotný stav odporkyne neumožňuje jej účasť na súdnom pojednávaní. Z tohto dôvodu tak nemohlo byť konané ani v priebehu roku 2010. Zdravotné dôvody na strane odporkyne v rade 1/ odpadli až v mesiaci december 2010. Z dôvodu zvýšenej zaťaženia sudcu následne vytýčil termín pojednávania na deň 24. 06. 2011.

Na základe uvedeného tak možno konštatovať, že s výnimkou roku 2008 a časti roku 2009 nie je v konaní žiadne obdobie, v ktorom by došlo k zdržaniu, resp. k prietahom zavineným Okresným súdom Žilina. V roku 2010 sa pojednávanie nemohlo uskutočniť na základe zdravotných komplikácií na strane odporkyne v rade 1/. Po odpadnutí tejto prekážky súd vo veci nariadil termín pojednávania...».

Rovnaké skutočnosti, ako uviedol okresný súd vo svojom vyjadrení, čo sa týka chronológie procesných úkonov okresného súdu, zistil aj ústavný súd z obsahu sťažnosti, vyjadrení účastníkov konania a obsahu súdneho spisu, ktorý mu bol predložený na preverku 26. mája 2011.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov, a tiež práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (i práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Ústavný súd pripomína, že základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je príkazom pre všetky štátne orgány na také konanie, ktoré vytvára právnu istotu pre subjekty práva. Základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zákonodarca zabezpečuje prostredníctvom procesnoprávných inštitútov, ktoré sú štátne orgány vrátane všeobecných súdov povinné efektívne a vecne správne využívať. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „OSP“) obsahuje viaceré účinné prostriedky zabezpečujúce plynulosť a optimálnu dĺžku súdneho konania, ktorej výsledkom je právoplatné rozhodnutie a stav právnej istoty.

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 OSP, ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého akonáhle sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 111/02, III. ÚS 142/03) zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) ústavný súd prihliada v rámci prvého kritéria aj na predmet sporu (povaha veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (obdobne IV. ÚS 117/04 a III. ÚS 142/08).

Pri uplatnení týchto kritérií však ústavný súd súčasne berie do úvahy, že ich aplikácia je oveľa jednoduchšia v prípadoch, v ktorých zistil, že súd bol celkovo nečinný a neuskutočnil vo veci žiadne úkony (napr. m. m. II. ÚS 4/03, II. ÚS 177/03, IV. ÚS 82/04 a IV. ÚS 246/05). Ako zo sťažnosti, tak aj z vyžiadaného súdneho spisu vyplynulo, že v ňom ide práve o takýto prípad, keďže okresný súd vo veci samej neurobil žiaden relevantný úkon, ktorý by smeroval k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa, v období od 8. augusta 2007, keď vydal platobný rozkaz, až do 3. júla 2010, ktorým priznal oslobodenie od platenie súdneho poplatku (nečinnosť takmer 35 mesiacov). V tomto období urobil len jednoduché úkony, a to 25. februára 2009 zaslal odpory odporcov na vyjadrenie sťažovateľovi, 31. marca 2009 vyzval na preukázanie osobných, majetkových a zárobkových pomerov odporkyne a 3. júla 2009 priznal odporcom oslobodenie od platenia súdneho poplatku za podaný odpor. Následne pojednávanie, ktoré sa malo konať 20. apríla 2010, zrušil pre práceneschopnosť odporkyne. Ani potom okresný súd nekonal, pretože mu odporkyňa oznámila, že sa nemôže zúčastniť pojednávania pre práceneschopnosť (nečinnosť ďalších 13 mesiacov).

Z toho vyplýva, že okresný súd počas takmer štvorročného obdobia (až na jednoduché procesné úkony) bol vo veci samej takmer úplne nečinný. Do dňa predloženia spisu ústavnému súdu nevykonal žiadny dôkazný prostriedok, jedno pojednávanie zrušil pre ospravedlnenie odporkyne v prvom rade a druhé nariadil až po skončení jej práceneschopnosti, hoci obe odporkyne boli v konaní aj právne zastúpené. Okresný súd teda nedokázal organizovať svoj procesný postup tak, aby čo najskôr odstránil stav právnej neistoty účastníkov konania.

Z obsahu spisu ústavný súd nezistil, že by sťažovateľ prispel k predĺženiu konania.

Aj okresný súd priznal zbytočné priet'ahy v tomto konaní, preto ústavný súd pri hodnotení postupu okresného súdu s prihliadnutím na doterajšiu dobu konania a na zistenú nečinnosť dospel k záveru, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 265/07 bolo porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva a slobody porušil, vo veci konal [podobne aj § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde]. Ústavný súd preto prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 265/07 konal bez zbytočných priet'ahov (bod 2 výroku nálezu), pretože stav právnej neistoty sťažovateľa trvá dosiaľ.

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ prostredníctvom právneho zástupcu vo svojej sťažnosti žiadal priznať finančné zadosťučinenie v sume 3 000 €, ktoré odôvodnil tým, že *„absencia právnej istoty v prejednávanej veci“* znamená pre neho citelné následky a je zvýraznená jeho *„nemalými výdajmi v súvislosti s uplatnením práva, samotnou povahou a hodnotou predmetu konania a pretrvávajúcimi prietahmi v konaní“*.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy aj priznanie finančného zadosťučinenia. Pri jeho určení ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na zistený stav konania na okresnom súde v právnej veci sťažovateľa vedenej pod sp. zn. 6 C 265/07, ústavný súd považoval priznanie sumy 2 000 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému

účastníkovi konania jeho trovy. Právny zástupca sťažovateľa trovy konania vyčíslil sumou 314,18 €.

Ústavný súd zistil, že uplatnená suma trov právneho zastúpenia je totožná so sumou vypočítanou ústavným súdom podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) a neodporuje tejto vyhláške. Ústavný súd preto priznal advokátskej kancelárii úhradu trov konania celkovo za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2011 (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v sume 2 x 123,50 € a k tomu náhradu režijného paušálu v sume 2 x 7,41 € a 20 % DPH, pretože právny zástupca sťažovateľa je jej platcom. Úhrada bola preto priznaná spolu v celkovej sume 314,18 €.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet A., Ž. (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. júna 2011